

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАХИСТУ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ВІЙСЬК (СИЛ) ВІД НЕГАТИВНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ

Аналізується інформаційно-психологічний вплив, як специфічне явище сучасності та ефективний засіб досягнення цілей на тактичному, оперативному і стратегічному рівнях. Розглянуто систему протидії негативному інформаційному впливу на особовий та керівний склад ЗС України в екстремальних і звичайних умовах діяльності.

Захист, інформаційно-психологічна протидія, інформаційно-психологічний вплив.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У збройних силах практично всіх найбільш розвинених країн світу існують спеціальні органи, сили і засоби для здійснення морально-психологічного впливу на війська та населення противника. Про високі можливості інформаційно-психологічного впливу на свідомість та психіку особового складу говорять результати порівняльного аналізу його ефективності з ефективністю бойових засобів. Так, втрати іракських військ в ході операції “Буриши в пустелі” склали: у авіації - 10%, в бронетехніці - 18%, в артилерії - 20%, тоді як втрати в морально-психологічному достатку військ - 40-60%.

За кордоном сьогодні активно розробляється комплекс засобів, що іменується “зброєю несмертельної дії”, дозволяє здійснювати пряму дію на нервову систему і психічну діяльність [1 – 7, 11, 13]. В цілях деморалізації військ противника і мобілізації моральних і психічних можливостей своїх військовослужбовців все частіше використовуються голографічні ефекти.

У зв'язку з цим можна констатувати, що одне з важливих місць в системі морально-психологічного забезпечення належить **захисту військ (сил) від інформаційно-психологічного впливу противника**, якій є комплексом дій, що проводяться в мирний та воєнний час державним і військовим керівництвом країни, командуванням, штабами, іншими органами управління та посадовими особами частин (підрозділів) по запобіганню, нейтралізації (ослабленню), блокуванню і усуненню наслідків негативного інформаційно-психологічного впливу на особовий склад [11 – 16].

Аналіз останніх досліджень. Ряд вчених стверджують, що передбачити всі можливі загрози в галузі інформаційної безпеки неможливо, оскільки вони здатні міняти свої зміст та динаміку, а правове регулювання вимагає стабільності [8, с. 16]. Саме тому, наголошується на необхідності спрямовувати політику інформаційної безпеки не на пошук відповіді на певну загрозу, а на створення безпечних умов функціонування інформаційної сфери, за яких ця сфера буде несприйнятливою до можливих негативних впливів, як всередині держави, так і ззовні.

В рамках аналізу інформаційної безпеки дослідники й практики звертають усе більшу увагу й на необхідність активної розробки проблематики інформаційно-психологічної безпеки особистості, адже без докладного аналізу цієї проблеми неможливий подальший стійкий розвиток суспільства. Таким чином ми вважаємо за необхідне розглянути інформаційно-психологічний вплив, як специфічне явище сучасності та ефективний засіб досягнення цілей на тактичному, оперативному і стратегічному рівнях.

Новизна проблеми. У статті розглядаються проблеми та шляхи організації захисту особового складу військ (сил) від негативного інформаційно-психологічного впливу, адже без аналізу цієї проблеми неможливий подальший стійкий розвиток суспільства.

Постановка завдання. Захист військ (сил) від інформаційно-психологічного впливу противника проводиться з *метою* зниження небезпеки негативного інформаційного і

психологічного впливу на командування, інших посадових осіб органів управління і особовий склад; забезпечення ефективного управління військами (силами) і створення сприятливих умов для їх вживання; зміцнення морально-психологічного достатку військ (сил); своєчасного запобігання розвитку у військових колективах небажаної ідеології та її дії на командування і особовий склад частини (підрозділу).

Виходячи з цього, **основними завданнями захисту військ (сил) від інформаційно-психологічного впливу противника є:** роз'яснення рішень військово-політичного керівництва країни, завдань, що стоять перед військами (силами); аналіз і прогнозування інформаційної обстановки; збір та узагальнення даних про джерела негативного інформаційно-психологічного впливу на особовий склад з розробкою конкретних заходів по його усуненню; нейтралізація інформаційно-психологічного впливу противника, недопущення деморалізації, дезінформації, морально-психологічного придушення військ (сил); зміна в свою користь співвідношення морально-психологічній стійкості протиборчих сторін, підтримка її на рівні, необхідному для вирішення поставлених завдань в ході підготовки і ведення бойових дій; проведення інформаційно-психологічних заходів (акцій), направлених на свої війська (сили) та місцеве населення; організація профілактичних заходів по запобіганню поширенню помилкових чуток серед особового складу, недопущенню виникнення масових негативних психічних реакцій; припинення чуток, тривожних висловів і протиправних дій, направлених на зниження морально-психологічного стану військ (сил).

Виклад основного матеріалу. Сьогодні суспільство змушене переходити від традиційної боротьби з витокami інформації і несанкціонованим проникненням в інформаційні системи до створення комплексних систем інформаційної безпеки, створюючи перешкоди масовому інформаційному впливу на свідомість громадян. Саме тому, у своїй структурі захист військ (сил) від інформаційно-психологічного впливу противника має наступні елементи: прогнозування; запобігання; зрив (нейтралізація); ліквідація наслідків його дії [14, 16].

При **прогнозуванні** аналізуються: інформаційна і морально-психологічна обстановка в районах дислокації військ (сил); сили, засоби, рубежі та райони зосередження основних зусиль психологічних операцій противника, їх можливості, спрямованості підривної пропаганди, об'єкти і можливі канали потенційної дії; можливий рівень психогенних втрат особового складу від пропагандистського та психологічного впливу противника.

Запобігання інформаційно-психологічного впливу противника передбачає [14, 16 – 18]:

своєчасне визначення початку інформаційно-психологічного впливу, направлено на підрив морально-психологічній стійкості особового складу;

безперервне, об'єктивне, психологічно доцільне бойове і політичне інформування особового складу та роз'яснення йому дійсних цілей, завдань, тематики, методів, технічних засобів, а також можливих наслідків дії противника;

надійне перекриття каналів психологічного впливу противника на військовослужбовців;

визначення та організацію роботи підрозділів (військовослужбовців) по збору та знищенню матеріалів інформаційно-психологічного впливу противника;

виявлення психічно нестійких військовослужбовців і проведення з ними індивідуальної психопрофілактичної роботи;

організацію в підрозділах (частинах) системи товариської взаємної підтримки і психологічної допомоги;

ознайомлення військовослужбовців з витонченими прийомами і методами, використовуваними противником в цілях психологічного придушення індивідуальної та групової свідомості військ (сил);

розвідку, придушення і знищення сил та засобів психологічних операцій противника;

оцінку міри уразливості своїх військ (сил) інформаційно-психологічному впливу противника, прогнозування наслідків та планування заходів щодо протидії;

організацію профілактичних заходів щодо запобігання негативним діям військовослужбовців (зниження психологічної стійкості, рівня бойової готовності, спроби здачі в полон та ін.);

нарощування матеріально-технічної бази інформаційно-психологічного впливу на свої війська (сили) і населення.

Зрив (нейтралізація) інформаційно-психологічного впливу противника на особовий склад досягається: своєчасною розвідкою, знищенням сил та засобів психологічних операцій противника; оперативним збором, аналізом і знищенням пропагандистських матеріалів противника; рішучим припиненням паніки, чуток, ізоляцією військовослужбовців (підрозділів), що піддалися деморалізації; постійним відстежуванням і підвищенням морально-психологічного стану особового складу; безперервним інформуванням військовослужбовців про зміни обстановки, про застосування противником нового вигляду зброї та засобів інформаційно-психологічного впливу; здійсненням інформаційної взаємодії (органів психологічної боротьби, розвідки, РЕБ, зв'язку, морально-психологічного забезпечення).

Ліквідація наслідків інформаційно-психологічного впливу противника передбачає: виявлення військовослужбовців (підрозділів), що піддалися деморалізації, діагностику їх стану і надання ним психологічної допомоги; виявлення причин виникнення явищ дезорганізації серед особового складу та їх усунення; притягнення до відповідальності розповсюджувачів деморалізуючих чуток, панікерів та ін.; аналіз і оцінку їх результатів, причин ефективності, найбільш слабких місць в системі захисту військ (сил) від інформаційно-психологічного впливу противника; відновлення організованості і боєдатності дезорганізованих підрозділів; вживання відповідних заходів по оптимізації всієї системи протидії психологічним операціям противника.

Основними формами захисту військ (сил) від інформаційно-психологічного впливу противника є: окремі інформаційно-пропагандистські, інформаційно-психологічні та оперативно-профілактичні акції; комплекс заходів інформаційно-пропагандистського і оперативно-профілактичного характеру; операції протидії негативному інформаційно-психологічному впливу.

При цьому найбільшу ефективність показує така форма захисту, як: *інформаційно-пропагандистські акції*, що проводяться в цілях: зниження небезпеки дезінформуючого і психологічного впливу на командування та особовий склад; забезпечення ефективного управління військами (силами) та створення сприятливих умов для їх вживання; своєчасного запобігання розвитку у військових колективах небажаної ідеології та її дії на командування і особовий склад частини (підрозділу); підтримка авторитету застосування військ (сил); формування громадської думки на підтримку дій військ (сил) та уявлення про наявність повної згоди і взаєморозуміння з органами місцевого самоврядування, населенням, силовими структурами, що беруть участь в бойових діях; забезпечення захисту в інформаційній сфері, у тому числі виявлення потенційних загроз та уразливих місць у власній системі зв'язку; підтримка ІБ; нейтралізації діяльності негативних ЗМІ та ін.

Захист військ (сил) від інформаційно-психологічного впливу противника досягається: всебічним врахуванням особливостей психологічних операцій противника, реального морально-психологічного стану військ (сил) і обстановки, що складається; безперервністю та комплексністю заходів, що проводяться; врахуванням психологічних закономірностей сприйняття людиною інформації; оснащеністю військ (сил) сучасними технічними засобами виховання.

Інформаційно-психологічна протидія здійснюється наступними шляхами і способами захисту особового складу від інформаційно-психологічного впливу:

Прогнозування інформаційно-психологічного впливу передбачає вирішення ряду завдань. Перш за все, необхідно *виявити сили* інформаційно-психологічних впливів, які можуть бути притягнені для здійснення інформаційно-психологічних акцій.

Прогнозування полягає також в передбаченні *основної тематики і символіки інформаційно-психологічного впливу*. У основі такого прогнозу повинне лежати глибоке знання реального

положення справ в підрозділах, поточного рівня морально-психологічного стану особового складу. В той же час можна заздалегідь передбачити, що фахівці з інформаційно-психологічного впливу не упустили можливості ідеологічно та психологічно обіграти такі події і факти, як недоліки в їх матеріально-технічному забезпеченні; наявність недосвідчених керівників; несприятливі події та процеси в країні; низький рівень підготовки особового складу; прорахунки в інформуванні особового складу; факти порушення дисципліни і законності, національні та інші протиріччя.

Профілактика інформаційно-психологічного впливу передбачає здійснення низки заходів, направлених на зниження сприйнятливості і схильності особового складу інформаційно-психологічному впливу.

Головним тут є глибоке роз'яснення особовому складу дійсних цілей, способів, можливих наслідків і психологічних механізмів деформації свідомості військовослужбовця під впливом ворожої пропаганди. Практика показує, що якщо в екстремальній обстановці якщо раптово настає подія, по відношенню до якої у людини немає досвіду, реагування та його поведінка стають непередбачуваними.

Військовослужбовці мають бути обов'язково попереджені про принципи підривної пропаганди. Досвід показує, що протидіюча сторона прагнучиме першою повідомляти про всі події, щоб досягти психологічного ефекту "первинності", тобто міцнішого закріплення першої інформації про те, що сталося. У традиціях фахівців інформаційно-психологічного впливу в інформаційному повідомленні перемішувати правдиву інформацію з дезінформацією, підвищувати авторитет своїх акцій за рахунок оперування знайомими прізвищами, назвами міст, вулиць, датами, фактами, шляхом залучення думок відомих осіб (політиків, спортсменів, діячів мистецтва і культури). "Випробуванням" прийомом є приписування відповідальності за невдачі, прорахунки, нелади конкретним людям (командирам, органам, державним діячам та ін.) в цілях їх дискредитації.

Досвід свідчить про те, що необхідно ретельно підходити до підбору осіб для роботи на засобах зв'язку і управління. Серед них не повинно бути людей психічно невірноважених, невтриманих, з демонстративною акцентуацією характеру, боязких. Їх повсякденна діяльність має бути узятя під строгий контроль керівників, їх заступників по виховній роботі, безпосередніх начальників. Ці люди повинні добре уявляти, що ті, що оточують, можуть інтерпретувати ті або інші їх реакції, настрої, вислови як прямий наслідок володіння відповідною інформацією.

На руку протидіючій стороні можуть спеціально або не усвідомлено грати деякі засоби масової інформації. Тому керівникам, їх заступникам по виховній роботі, психологам необхідно передбачити комплекс заходів щодо спілкування з представниками ЗМІ (порядок надання ним інформації; організація контактів із співробітниками; поширення серед особового складу друкарських видань та ін.).

Зрив інформаційно-психологічного впливу передбачає швидке виявлення засобів інформаційно-психологічного впливу, їх негайне придушення або нейтралізація. Виявлені підривні акції підлягають негайному і кваліфікованому аналізу, виявленню їх цілей, можливої динаміки, міри дієвості. Жодна з них не повинна залишатися без відповідної контрпропагандистської відповіді.

Досвід організації протидії інформаційно-підривним діям противника в роки Великої Вітчизняної Війни, під час бойових дій в Афганістані і Чечні показує, що доцільно мати спеціальні підрозділи для оперативного збору та знищення листівок, плакатів і інших, що містять ворожу інформацію, матеріалів.

Не менш важливим є рішуче припинення командирами будь-яких проявів чуток, поширення панічних настроїв, провокаційних дій. Підрозділи, що піддалися деморалізації, повинні надійно ізолюватися від інших до моменту повного відновлення в них організації, дисципліни і порядку.

Для надання психологічної допомоги військовослужбовцям, що піддалися негативному інформаційно-психологічному впливу, необхідно своєчасно направляти до психологів для корекції і реабілітації їх психологічного та морального стану.

Ліквідація наслідків негативного інформаційно-психологічного впливу передбачає аналіз і оцінку її результатів, причин ефективності, найбільш слабких місць в системі інформаційно-психологічного захисту особового складу; надання психологічної допомоги тим, хто має потребу; відновлення організованості військових підрозділів; застосування відповідних санкцій до панікерів, визначення заходів по оптимізації всієї системи протидії психологічним операціям протидіючої сторони.

До професійних екстремально-психологічним знанням, умінням і навичкам забезпечення стійкості професійної спрямованості військовослужбовців до негативного інформаційно-психологічного впливу відносяться:

- знання методів і прийомів протидії негативному інформаційно-психологічному дії та їх адекватного вибору;

- уміння виявляти, розпізнавати ознаки негативного інформаційно-психологічного впливу;

- навички мобілізації ресурсів особи для протидії негативному інформаційно-психологічному впливу;

- навички здійснення безпосередньої протидії негативному інформаційно-психологічному впливу (вибору і використання психотехніки протидії в міжособовій та масовій комунікації);

- навички самопізнання рефлексії і саморегуляції;

- навички колективної протидії чуткам і домислам, що дестабілізують і деморалізуючим морально-психологічне достаток співробітників.

Вирішення проблеми інформаційно-психологічної протидії – завдання непросте, особливо, якщо мати на увазі складну соціально-економічну обстановку в країні, а також негативні зміни, що відбуваються в якісних характеристиках значної частини населення: бездуховність, зневага інтересами держави та суспільства, схильність до користолюбства, пияцтво і наркоманія, зниження інтелектуального рівня та ін. Все це погіршує морально-психологічну ситуацію довкола Збройних Сил України та інших військових формуваннях ВОО, а також в самих військових колективах. Проте без прийняття ефективних і рішучих контрзаходів по відношенню до негативної інформаційно-психологічній експансії наслідки можуть бути вельми важкими.

Система інформаційно-психологічної протидії повинна забезпечувати виконання наступних завдань:

- здобуття та аналіз даних про задуми, можливі сили, засоби і способи інформаційно-психологічного впливу на військовослужбовців і прогнозування його результатів;

- проведення заходів щодо інформаційного і психологічного захисту особового складу від негативного інформаційно-психологічного впливу;

- розробку і здійснення профілактичних та оперативних заходів по виключенню (ослабленню) негативних наслідків інформаційно-психологічного впливу на особовий склад протидіючої сторони.

Основою, на якій можливе створення системи інформаційно-психологічної протидії, має бути духовно-етичні цінності, що склалися за багатомісячний період розвитку українського суспільства. Такі поняття як Патріотизм, Вітчизна, Борг, Честь не повинні ставитися під сумнів на догоду політичній кон'юктурі.

Важливою складовою інформаційно-психологічної протидії є історична самосвідомість військовослужбовців. Значно простіше маніпулювати свідомістю тих людей, які не знають історії свого народу, свого історичного коріння. Тому не лише особисте майбутнє повинне турбувати військовослужбовця, але і майбутнє його країни, в якій це майбутнє може відбутися. Інакше не буде ні того, ні іншого.

Обов'язковою ланкою інформаційно-психологічної протидії має бути парировання акцій, направлених на пониження престижу військової праці, авторитету служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях різних відомств.

Ідея державного патріотизму, висока історична самосвідомість, гордість за свою військову професію, за приналежність до Збройних Сил, є передумовою до формування неприйнятності до психологічних операцій і мають бути основою, на якій будується вся система інформаційно-психологічна протидії.

Організація цієї протидії повинна відповідати певним вимогам. Основними з них є:

активність (досягається визначеністю позицій при організації упереджувального впливу);

актуальність (досягається роботою, що проводиться довкола актуальних проблем, головних питань життя, служби та бойовій підготовці);

систематичність (досягається постійним збором і аналізом інформації про морально-психологічний стану особового складу, здійсненням протидії відповідно до вирішуваних завдань);

динамічність (досягається оперативним реагуванням на зміну умов, подій та обстановки);

дохідливість (досягається використанням простих і доступних аргументів, доказів та оцінок);

емоційність (досягається проведенням емоційно насичених заходів, використанням матеріалів, що впливають не лише на свідомість, але і на відчуття співробітників).

Основним змістом інформаційно-психологічної протидії є:

роз'яснення особовому складу прийомів і техніки ведення пропаганди, психологічних акцій і впливів для вирішення бойових завдань з метою формування установок по їх критичному сприйняттю;

роз'яснення особовому складу суті, цілей, завдань, тематики, форм і методів проведення психологічних операцій з боку протидіючої сторони, їх спрямованості, дійсних намірів та інтересів. Ознайомлення особового складу з фактами, що свідчать про витончені прийоми і методи, вживані з метою дії на індивідуальну та групову свідомість військовослужбовців;

прогнозування тематики і символіки психологічних операцій, можливих інформаційно-психологічних акцій протидіючої сторони з метою попередження дій і, тим самим, зниження їх ефективності або нейтралізації (джерело інформації, яке першим повідомило про подію, буде важливішим для аудиторії, чим інші);

контроль колективної і суспільної думки особового складу, військових підрозділів з приводу здійснюваної на них інформаційного впливу;

аналіз морально-психологічної обстановки (соціально-політичної, національно-етнічної, криміногенної та ін.) в країні, в районах дислокації, в районах бойових дій;

оцінка міри уразливості особового складу і підрозділів пропаганди і психологічним діям протидіючої сторони.

Протидія негативному інформаційно-психологічному впливу в масовій комунікації (ЗМІ) забезпечують вибірковість у виборі військовослужбовцями використовуваних джерел, каналів і засобів інформації, які освітлюють ситуацію в світі, країні та в ЗС України; обізнаність про сучасні технології надання негативного впливу на свідомість людини; готовність протидіяти чуткам, домислам і неперевіреному відомостям в колективі.

Висновки.

1. Організований інформаційно-психологічний вплив на людей є специфічним явищем сучасності, важливим і ефективним засобом досягнення різних цілей на тактичному, оперативному і стратегічному рівнях. Негативний інформаційно-психологічний вплив на військовослужбовців все частіше використовується різними дестабілізуючими силами як зброя, що знижує готовність і здатність їх якісно та ефективно виконувати покладені на них завдання. Тому ефективна діяльність особового складу, керівного складу та органів

військового управління в сучасних умовах неможлива без забезпечення готовності військовослужбовців до інформаційно-психологічної протидії протидіючій стороні.

2. Психологічними умовами ефективною протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на особовий склад є:

формування у них позитивної мотивації до служби в Збройних Силах України;

розвиток навиків виявлення, вибору і реалізації техніки та стратегій індивідуальної та групової протидії негативному інформаційно-психологічному впливу;

регулярна участь особового складу в соціально-психологічних тренінгах, що розвивають навиків виявлення і протидії маніпуляціям, а також управління рефлексії власним психоемоційним достатком;

створення у військовому колективі обстановки відвертості та відвертості при обговоренні актуальних проблем життєдіяльності підрозділу, соціально-політичної ситуації;

розвиток колективних навиків протидії чуткам і домислам, що дестабілізують і деморалізуючим морально-психологічне достаток військовослужбовців.

Реалізація цих умов дозволить підвищити ефективність системи протидії негативному інформаційному впливу на особовий та керівний склад ЗС України, інших військових формувань ВОД як в екстремальних, так і звичайних умовах діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Петрик В.М. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій: Навчальний посібник / Петрик В.М., Остроухов В.В., Штоквиш О.А. та ін. / За ред. В.М. Петрика. — К.: Росава, 2006. — 208 с.

2. Литвиненко О.В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії. — К.: ВКФ “Сатсанга”, 2000.

3. Почепцов Г.Г. Психологические войны. — М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 2000. — 576 с.

4. Крысько В.Г. Секреты психологической войны (цели, задачи, методы, формы, опыт) / Крысько В.Г. — Мн.: Харвест, 1999.

5. Андриевский. И.А. Некоторые аспекты современных форм и способов враждебного противостояния и вооруженного притивоборства / Андриевский. И.А. // Наука и Безопасность: [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.art-atis.com/Docs/03_mar_2012.pdf.

6. Інформаційна безпека держави у контексті протидії інформаційним війнам. Навчальний посібник / За ред. В.Б. Толубка / — К.: НАОУ, — 2004. — 179 с.

7. Наукові методи досліджень ефектів, зумовлених засобами інформації: американський досвід // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. — Журналістика. — 2002. — № 11. — С. 38–42.

8. Богуш В.М. Основи інформаційної безпеки держави: Вступ до спеціальності / В. Богуш, О. Юдін. — Харків: Консум, 2004. — 439 с.

9. Бондаренко В.О. Інформаційні впливи та інформаційні операції / В. Бондаренко, О. Литвиненко. — К.: Стратегічна панорама, — №4, — 1999. — С. 134–139.

10. Кормич Б.А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи. Навчальний посібник. — К.: Кондор, 2008. — 384 с.

11. Комов С.А. Об эволюции современной американской доктрины “информационных операций” / Комов С.А., Коротков С.В., Дылевский И.Н. — К.: Военная мысль, — №6, — 2008. — С. 54–61.

12. Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України “Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України”: [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0002525-12>.

13. Егоров А. Это должен знать каждый. Негативное информационно-психологическое воздействие / А.Егоров. // Журнал прикладной психологии. — 2002. — № 3. — С.52–55.

14. Звіт про НДР “Комунікатор - Р” (заключний). — К.: НУОУ, 2012. — 83 с.

15. Алещенко В.І. Технічні засоби морально-психологічного забезпечення. Стан та вимоги до них // Збірник наукових праць Центрального науково-дослідного інституту озброєння і військової техніки ЗС України. — К.: ЦНДІ і ОВТ ЗС України, 2005. — №1 (31). — С. 46–64.

16. Алещенко В.І. Проблеми захисту негативного інформаційно-психологічного впливу противника / Алещенко В.І., Сербін В.Г. — Математичні машини і системи, 2010. — № 1.

17. Про затвердження Концепції морально-психологічного забезпечення підготовки та ведення операцій (бойових дій) Збройних сил України: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.urist.in.ua/showthread.php?t=156195>.

18. Онищук М.І. Протидія інформаційно-психологічному впливу противника: Навчально-методичний посібник / Онищук М.І. — К.: НАОУ, 2002. — 36 с.

Без рецензії.

к.т.н. **Рогов П.Д.**, к.психол.н. **Малахов М.А.**, **Бухало Л.В.**, **Турченко Ю.В.**
**ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗАЩИТЫ ЛИЧНОГО СОСТАВА ВОЙСК (СИЛ)
ОТ ОТРИЦАТЕЛЬНОГО ИНФОРМАЦИОННО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО
ВОЗДЕЙСТВИЯ**

Анализируется информационно-психологическое воздействие, как специфическое явление современности и эффективный способ достижения целей на тактическом, оперативном и стратегическом уровнях. Рассмотрена система противодействия негативному информационному воздействию на личный и руководящий состав ВС Украины в экстремальных и обычных условиях деятельности.

Защита, информационно-психологическое противодействие, информационно-психологическое воздействие.

PhD in Technical Science, **Rogov Peter**, PhD in Psychological Science,
Malakhov Mykola, **Bukhalo Lubov**, **Turchenko Yuliya**

**PROBLEMS AND WAYS OF PROTECTION MILITARY PERSONNEL (TROOPS) FROM
THE NEGATIVE INFORMATION AND PSYCHOLOGICAL IMPACT**

An information and psychological impact as a specific modern phenomenon and effective means of achieving the objectives at the tactical, operational and strategic levels is analyzed. A system to counteract the negative information impact on personnel and commanding staff of the Armed Forces of Ukraine in the extreme and ordinary operating conditions is examined.

НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
КИЇВ